

Paliativna zdravstvena nega na primarnem nivoju

Staša Rojten dipl.m.s.

Osnovni paliativni tim

- ▶ vodja je IOZ, ki je ves čas obravnave paliativnega bolnika tesno povezan s patronažno medicinsko sestro (PMS)
- ▶ Potrebno je usklajeno delovanje PMS, pacienta, družine, IOZ in negovalnega osebja, glede na potrebe pacienta in svojcev pa se v obravnavo vključujejo tudi socialni delavci, psiholog, fizioterapevt, delovni terapevt, prostovoljci Hospica in na željo pacienta tudi duhovnik.
- ▶ Izvajalci in službe, ki se vključujejo v obravnavo pacienta, morajo delovati povezano
- ▶ V pomoč pa nam je specialistični paliativni tim sekundarne/terciarne ravni, ki v zahtevnejših primerih svetuje po telefonu ali obišče pacienta na domu
- ▶ PMS je tista, ki po odpustu bolnika iz bolnišnice običajno pride prva v družino, oceni potrebe bolnika in svojcev in se poveže z IOZ.

Paliativna oskrba na domu

- ▶ Kakovost preostalega življenja
- ▶ Ublažitev trpljenja
- ▶ Obvladovanje bolečine in ostalih spremljajočih simptomov
- ▶ Omogočiti posamezniku umirati in umreti v domačem okolju, med svojimi bližnjimi
- ▶ V ospredje postavimo potrebe pacienta in družine, ne pa prognoze
- ▶ Paliativna oskrba s svojim pristopom zagotavlja pravočasno zaznavanje, načrtovanje in zdravljenje simptomov, ki pomembno vplivajo na kakovost preostalega življenja

Vloga PMS

- ▶ Zgodaj se vključit v paliativno oskrbo in pritegnit sodelovanje pacienta in svojcev
- ▶ Strokovna obravnava
- ▶ Izkušnje kažejo, da večina paliativnih pacientov želi preostanek življenja preživeti doma
- ▶ Dotik
- ▶ Podpora pacientu in svojcem
- ▶ Pogovor (če vidimo, da pacient želi z nami govoriti o svojem strahu, stiski, mu to omogočimo. Vprašamo ga, kaj ga najbolj skrbi in mu damo dovolj časa za odgovor
- ▶ Mirna smrt (90% smrti je pričakovanih)

Potrebe paliativnega bolnika na domu

- ▶ Prepoznava telesnih, socialnih, psihičnih in duhovnih potreb
- ▶ Zagotoviti hitro odzivanje na spremenjene potrebe pacienta ali svojcev (le te se z napredovanjem bolezni spreminjajo)
- ▶ Moteči simptomi, ki obremenjujejo paliativnega bolnika
 - ▶ Bolečina
 - ▶ Dispnea
 - ▶ Nemir/delirij
 - ▶ Zaprtje
 - ▶ Slabost/bruhanje
- ▶ Pacientu in svojcem razložimo, da se predpisana terapija jemlje redno in ne šele takrat, ko se moteči simptom pojavi

- ▶ Ko paliativen pacient postane oslabel/nepokreten, se posvetimo
 - ▶ Negi kože, ustne sluznice
 - ▶ Preprečevanju pzp
 - ▶ Obračanju
 - ▶ Hidraciji
- ▶ Izvajanje vseh potrebnih medicinsko tehničnih postopkov/posegov pri pacientu na domu (plevrex, drenaže, aplikacija terapije, ...) po naročilu zdravnika

Vključevanje svojcev v PO

- ▶ Svojci brez podpore pogosto niso sposobni skrbeti za bližnjega
- ▶ Pri ocenjevanju pacientovih potreb, motečih ali potencialnih problemov je vloga svojcev velika
- ▶ Kadar so odnosi v družini dobri, svojci ponavadi prvi zaznajo nastajajoče težave
- ▶ PMS sprti poučuje svojce, prehitevanje z informacijami lahko naredi več škode kot koristi - se ustrašijo
- ▶ V začetku potrebujejo veliko informacij o negi, o zdravljenju bolečine, prehrani
- ▶ Družina s paliativnim pacientom se znajde v hudi stiski in je zelo ranljiva. Svojce nevsiljivo spodbujamo k pogovoru s pacientom (vsakdanje, lepe stvari)

Načrt paliativne obravnave

- ▶ Prilagojen predvsem željam in vrednotam pacienta in svojcev ter njihovim sposobnostim
- ▶ Seznanitev s potencialnimi težavami in učenje, kako te težave čim prej prepoznati in jih čim bolje obvladati
- ▶ V naprej predpisana zdravila za najpogostejše simptome v terminalni fazi obolenja (za bolečino, dispnejo, slabost, nemir, hropenje)
- ▶ Preprečevanje podvajanja storitev in nepotrebno obremenjevanje pacienta s ponavljajočimi vprašanji
- ▶ Posredovanje informacij za nadaljnjo obravnavo
- ▶ Preprečevanje nepotrebnih hospitalizacij (v pomoč NMP)

ZSZD Nazarje

OB PAT-04 Načrt paliativne oskrbe bolnika na domu

ZDRAVILA, KI JIH BOLNIK PREJEMA:

Kisik:

ZDRAVILO	ODMEREK	NAČIN JEMANJA	NAMEN	OPUSTITEV – RAZLOG

OCENA STANJA BOLNIKA

Stopnja paliativne oskrbe (1-5):

Ocena telesne zmogljivosti (WHO 0-5):

SIMPTOM/TEŽAVA	DATUM OBRAVNAVE IN OCENA			
Vodenje bolezni				
Slabost				
Bruhanje				
Nespečnost				
Zmedenost				
Anemija				
Febrilna nevtropenija				
Zaprtje				
Driska				
Melena				
Bolečine v želodcu				
Retenca urina				
Ocena bolečine (VAS 1-10)				
Težko dihanje				
Kašelj				
Kolcanje				
Izguba apetita, neješčnost				
Izguba telesne teže				
Zdravstvena nega				
Prehranjevanje				
Osebna higiena				
Izločanje				
Gibanje				
Počitek/spanje				

- ▶ Če imamo izdelan paliativni načrt, se pacient in svojci počutijo bolj varne, vedo, na koga se lahko v primeru težav, nejasnosti glede terapije ali strahu obrnejo
- ▶ V paliativno oskrbo vključevati čim manjše število različnih izvajalcev - da pri pacientu ohranimo zaupanje
- ▶ Za nekatere družine je to obdobje skupnega spopadanja z boleznijo lep spomin, kot nekaj edinstvenega, lepega kljub bolezni
- ▶ Za nekatere pa je tudi zaradi pomanjkanja znanja in strahu to breme preveliko, pacient pa je kmalu zopet v bolnišnici

▶ Primeri iz prakse

- ▶ 35 letna gospa s ca pancreasa, 6letni otrok, nezanesljiv mož, slaba komunikacija, dolgo težko umiranje v bolnišnici
- ▶ 78 letna gospa s ca vulve, sama, brez svojcev, terminalna faza v času covida 19 novembra 2020, vključenost CSD, negovalk, lokalne skupnosti
- ▶ 80 letni gospod s ca colona, želi umreti doma, žena bila učiteljica, gospod je vse opravil namesto nje. Obdobje umiranja je trajalo 14 dni, ob tem se je žena izčrpala in začela dvomit, ali je naredila vse zanj, ali bi mu v bolnišnici še lahko pomagali

*Za dežjem vedno
posije sonce.
Zaupaj in ga
počakaj.*

Suzana Uršič

***Hvala za
vašo
pozornost***